

การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคม ในจังหวัดนครปฐม

The Promoting Youth Development by Buddhist Way of Social Institutions in Nakhon Pathom Province

วิญญู กิณะเสน^{1*}
Winyou kinasen^{1*}
พระมหาวิระชาติ โปธา²
Phramahaweerachat Potha²
ทองใบ ธีรานันท์ทางกูร³
Thongbai Dhiranandankura³
ฐากูร หอมกลิ่น⁴
Thakul Homklin⁴
บานชื่น นักการเรือน⁵
Banchuen Nakkanrian⁵
กรุณา มธุลากรังสรรค์⁶
Karuna Mathulapransan⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชน

¹ ปร.ด. (พุทธศาสนศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร : 084-6775-121 อีเมล : wksrc7@gmail.com

¹ Ph.D. (Buddhist Studies) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus

* Corresponding Author e-mail : wksrc7@gmail.com

² ปร.ด. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : Pm_weera@hotmail.com

² Ph.D. (Political Science) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : Pm_weera@hotmail.com

³ พลเรือตรี รองศาสตราจารย์ มาสเตอร์ ออฟ ฟิโลโซฟี (รัฐศาสตร์/ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : thongbai_thira@yahoo.com

³ Rear Admiral Associate Professor M.PHIL. (Political Science/International Relations) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : thongbai_thira@yahoo.com

⁴ ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : @gmail.com

⁴ D.P.A. (Public Administration) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : thakul_h@hotmail.com

⁵ ปร.ด. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : noraphiya@gmail.com

⁵ Ph.D. (Political Science) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : noraphiya@gmail.com

⁶ ปร.ด. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : karunakhanthong@gmail.com

⁶ Ph.D. (Political Science) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : karunakhanthong@gmail.com

ตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสม ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันทางสังคมอันประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา จำนวน 3 อำเภอ คือ อำเภอนครชัยศรี อำเภอสสามพราน และอำเภอพุทธมณฑล จำนวน 384 คน พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม ทั้ง 3 สถาบัน อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมว่า สถาบันครอบครัวควรส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ เป็นต้น สถาบันศาสนาควรมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตาม และสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ดี

คำสำคัญ : การพัฒนา วิถีพุทธ สถาบันทางสังคม เยาวชน

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the promoting youth development by Buddhist way of social institutions in Nakhon Pathom Province, 2) to compare the promoting youth development by Buddhist way of social institutions in Nakhon Pathom Province classified to personal factors, and 3) to study other suggestions of the promoting youth development by Buddhist way of social institutions in Nakhon Pathom Province. Research was mixed both quantitative and qualitative. The sample group was the 384 people who were representatives of social institutions in Nakhon Pathom province consisting of families institutions, religious institutions and educational institutions of the three districts ; Nakhon Chai Si, Sampran and Phutthamonthon, including in-depth interviews with key informants 9 people. The tools were questionnaires and structured in-depth interviews. The reliability was 0.91. The statistics used were frequency percentage mean standard deviation t-test F test and correlation coefficient.

The research results were as follows : The results of research were found that the promoting youth development by Buddhist way of social institutions in Nakhon Pathom Province had on a high level in all aspects. The results of hypothesis testing were found that the people in Nakhon Pathom Province with different ages, education, occupations, and monthly income had difference of the promoting youth development by Buddhist way with the statistical significance at .05. But the people with different genders had no difference of the promoting youth development by Buddhist way. In addition, the people had other suggestions of the promoting youth development by Buddhist way of social institutions in Nakhon Pathom Province : The family institutions should encourage youth to get involved in the activities of the family, such as the merit in such an important day. The religious institutions should be held in religious activities for the youth to learn and follow, and the educational institutions should encourage young

people to express themselves fully in the activities of the school to enhance the experience of life.

Keywords : Development, Buddhist Way, Social Institutions, Youth

บทนำ

ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมสมัยใหม่อย่างไร้ขีดจำกัด เนื่องจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับอิทธิพลที่ไม่พึงประสงค์ของโลกวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้เยาวชนกล้าแสดงออกมามากขึ้น และมักจะแสดงออกในทางที่ไม่เหมาะสม มีการแสดงความรักกันในที่สาธารณะ คือ รื่นไม่คอยเชื่อฟังคำอบรมสั่งสอน คำตักเตือนของพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทั้งในสังคมเมืองและชนบท เช่น การมั่วสุมทางเพศ ดินยาเสพติด การหมกมุ่นกับการเล่นเกมส์ การทะเลาะวิวาท การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว การขายบริการทางเพศ เป็นต้น โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมและไม่มีความพร้อมที่จะรับเอาสิ่งที่ดี ไม่สอดคล้องกับค่านิยมและทัศนคติของคนไทยที่คนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ซึ่งล้วนเป็นปัญหาที่ซับซ้อนในเชิงโครงสร้างของสังคม การแก้ไขปัญหาเยาวชนในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการอย่างเร่งด่วน โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม ก่อนที่พลังของเยาวชนซึ่งเป็นพลังแห่งอนาคตของประเทศชาติจะถูกบั่นทอนจนไม่สามารถเป็นทรัพยากรที่ดี เพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติในวันข้างหน้าได้ ซึ่งจากการศึกษาปัญหาของเยาวชนไทย พบว่า สาเหตุของปัญหาที่ทำให้ผลการเรียนของเยาวชนตกต่ำ มากที่สุดคือเกิดจากการที่เยาวชนสนใจเรื่องของเกมส์มากเกินไป รองลงมาคือเกิดจากเยาวชนให้ความสนใจสื่อเพื่อความบันเทิงมากขึ้น ทำให้ความสนใจในการศึกษาหาความรู้ลดน้อยลง และเป็นเพราะพ่อแม่ทุ่มเวลาหาเงิน ทำงาน

และใช้เงิน ใช้เทคโนโลยีเลี้ยงดูเด็ก นอกจากนี้สาเหตุมาจากคุณภาพของครูผู้สอนและสื่อการเรียนการสอน ปัญหาของเด็กและเยาวชนที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาเสพติดทั้งในและนอกสถานศึกษา รองลงมาคือปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และปัญหาการลอกเลียนแบบจากสื่อต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาความรุนแรงการทำร้ายร่างกาย การทะเลาะวิวาท และการคบตีกัน ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ [1]

การดำเนินชีวิตของเยาวชนในแต่ละวัน เยาวชนต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่ช่วยทำให้เกิดความโลภ ความโกรธ และความหลง จึงจำเป็นต้องต่อสู้กับกิเลสตัณหา ซึ่งเกิดจากความไม่รู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสุขเวทนา และหลีกเลี่ยงทุกข์เวทนา พลังที่จะต่อสู้กับกิเลสตัณหาได้คือพลังสติปัญญา ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการฝึกหัดอบรมด้วยหลักธรรมอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จนสามารถยกระดับจิตใจขึ้นสูงเหนือกิเลสตัณหาได้ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยจะเห็นได้ว่าหลักพระพุทธศาสนา จะเน้นถึงการยอมรับศักยภาพของมนุษย์ พระพุทธองค์ทรงเน้นให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาชีวิตให้ก้าวไปสู่เป้าหมายที่ดี ซึ่งพระพุทธศาสนาเห็นว่าหลักการพัฒนาชีวิตมนุษย์จะพัฒนาด้วยหลักไตรสิกขา ในด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้านปัญญา (ปัญญา) พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) [2] โดยหลักการดังกล่าวถือเป็นพื้นฐานในการพัฒนาให้เยาวชนเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันทั้ง 3 ด้าน นอกเหนือจากนี้ยังมีหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเยาวชนได้ตามความเหมาะสม โดยมีสถาบันทางสังคมที่อยู่รอบข้าง เป็นกลไกตามมิติที่ดีในการให้คำแนะนำสั่งสอน ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยได้นำการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธมาใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น

การพัฒนาวินัยในตน การพัฒนาปรัชญาเชิงอารมณฺ์แนวพุทธ การพัฒนาการคิดแบบโยนิโสมนสิการ การพัฒนาลักษณะการเป็นกัลยาณมิตร เป็นต้น เพื่อให้เยาวชนเกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดยสถาบันทางสังคมทั้ง 3 คือ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา มีบทบาทในการขัดเกลา อบรมสั่งสอน และส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชน ดังนั้น สถาบัน องค์กรหรือหน่วยงานทางสังคม จึงถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเยาวชนเมื่ออยู่ในสังคม จะเป็นผู้ที่มีหลายบทบาทเกิดขึ้นพร้อมกัน เช่น การได้รับสถานภาพเป็น “ลูก” เป็นอันดับแรก และมีสถานภาพต่าง ๆ ต่อมาโดยลำดับ เมื่อเข้าโรงเรียนก็เรียกว่าเป็น “นักเรียน, นักศึกษา, นิสิต” เมื่อเติบโตขึ้นก็ระดับก็เรียกว่าเป็น “พลเมือง” เป็นต้น เยาวชนจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ ในสังคมในฐานะเป็นสมาชิก และเมื่อเติบโตขึ้นก็มีบทบาทและความสำคัญต่อสังคมมากขึ้นเช่นเดียวกับพระมหากษัตริย์ ปุณฺณวริโย [3]

ดังนั้น การที่เยาวชนจะประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขได้จะต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองโดยได้รับคำแนะนำที่ดีจากสถาบันทางสังคม ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมดังกล่าว จึงมีความพยายามในการที่จะค้นหารูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคม เพื่อการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตลอดจนการช่วยเหลือตนเองและสังคมได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีทั้งต่อตนเองและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่วิจัย ได้แก่ 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในจังหวัดนครปฐม ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันศาสนา (3) สถาบันการศึกษา

2. ด้านประชากรที่วิจัย ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันทางสังคม ประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

3. ด้านสถานที่ทำวิจัย ได้แก่ เขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม

4. ด้านระยะเวลาที่วิจัย ได้แก่ ระยะเวลาในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ การแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นเวลา 1 ปี (ระหว่างเดือนตุลาคม 2557-กันยายน 2558)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันทางสังคม อันประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา จำนวน 384 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดย

วิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) จาก 7 อำเภอ ได้ 3 อำเภอ คือ อำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน และอำเภอพุทธมณฑล แล้วนำมาหาอัตราสัดส่วนของประชากร (Proportional to Size) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละอำเภอ แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการใช้ตารางเลขสุ่ม นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วยตัวแทนจากทั้ง 3 สถาบันในจังหวัดนครปฐม ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้จากพระไตรปิฎก แบบสอบถาม เอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยเป็น 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันศาสนา และ (3) สถาบันการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันศาสนา และ (3) สถาบันการศึกษา แบ่งออกเป็นสถาบันละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีค่าเท่ากับ 5, 4, 3, 2, 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันศาสนา และ (3) สถาบันการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้ยังมีแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 1 ชุด เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ข้อ คือ 1) สถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธอย่างไรบ้าง (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันศาสนา (3) สถาบันการศึกษา 2) ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ใดบ้าง

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งฉบับผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน และทดสอบความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ริเชซคักดี อุนอาร์มณ์เลิส [4] เท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและเก็บรวบรวมกลับคืนมาด้วยตนเอง ได้ครบทั้งหมด จำนวน 384 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบและจัดระเบียบข้อมูล จากนั้นตรวจให้คะแนนแล้วนำไปวิเคราะห์ผลเพื่อหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์ของเบสท์ ชูศรี วงศ์รัตนะ [5] ดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง มาก
- 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง น้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม กับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศ ใช้การทดสอบค่าที (Independent t-test) ส่วนด้านอายุ ระดับ

การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย นอกจากนี้ยังทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการอ่านจับใจความแล้วสรุปเพื่อตอบข้อวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าประชาชนในจังหวัดนครปฐมที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.10 มีอายุมากกว่า 45 ปี ร้อยละ 37.50 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 54.40 มีอาชีพรับจ้าง/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 33.10 และมีรายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท ร้อยละ 44.80

การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยรวมทั้ง 3 สถาบัน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละสถาบันก็พบว่ามีการส่งเสริมอยู่ในระดับมากทั้งหมดตามลำดับ คือ สถาบันศาสนา รองลงมา คือ สถาบันครอบครัว และสุดท้าย คือ สถาบันการศึกษา (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม

ข้อความ	ระดับการส่งเสริม		
	($\bar{X}$)	(SD)	แปลผล
1. สถาบันครอบครัว	3.77	.58	มาก
2. สถาบันศาสนา	3.96	.50	มาก
3. สถาบันการศึกษา	3.65	.59	มาก
รวม	3.79	.47	มาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนในจังหวัดนครปฐมได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือสถาบันครอบครัวควรส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ เป็นต้น สถาบันศาสนาควรมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตาม และสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ดี

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า 1) สถาบันครอบครัวมีการส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้ในทุก ๆ ด้านทั้งทางโลกและทางธรรมผ่านกระบวนการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว เพื่อให้เยาวชนได้ซึมซับวัฒนธรรมและวิถีชุมชนรอบ ๆ ตัว โดยมีสถาบันศาสนาคอยจัดกิจกรรมไว้รองรับการพัฒนาเยาวชน เช่น การจัด

กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม หรือกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น และมีการเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการฝึกอบรมไว้ให้พร้อม เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการฝึกฝนพัฒนาอย่างถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ศึกษาเรียนรู้และนำมาพัฒนาตนเองตามหลักธรรมคำสอน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ อีกด้วย 2) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนคือควรจะมีการร่วมกันมือกันทั้งครอบครัว ชุมชน วัด และโรงเรียน ผ่านกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนได้เกิดการเรียนรู้ในวิถีของชุมชน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงสรุปได้ว่า สถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมมีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธอยู่ในระดับมาก และมีการส่งเสริมแตกต่างกันในด้านอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ส่วนด้านเพศไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือสถาบันครอบครัวควรส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ เป็นต้น สถาบันศาสนาควรมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตาม และสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ดี ซึ่งสามารถสรุปเป็นความจริงขั้นพื้นฐาน (Grounded Theory) ได้ว่า “การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธที่ดีคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาพร้อมทั้งเครือข่ายของสถาบันทางสังคม”

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัด

นครปฐม โดยรวมทั้ง 3 สถาบัน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า สถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม ได้มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนอย่างจริงจัง โดยเน้นที่สถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันแรกได้มีการอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างดีมีการอะลุ่มอล่วย ไม่เข้มงวดจนเกินไปให้อิสระ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกฝึกให้รู้จักทักษะการใช้ชีวิตประจำวันที่ดีและการเอาตัวรอดในสังคมเพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย ส่งเสริมให้รู้จักการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เพื่อพัฒนาการทางด้านอารมณ์สังคม ส่งเสริมให้รู้จักใช้ปฏิภาณไหวพริบ มีเหตุผล ตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและปลูกฝังให้มีจิตใจเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัวซื่อสัตย์มีสัมมาการะวะ กตัญญูกตเวที เคารพผู้ใหญ่และรู้จักเกรงใจเพื่อพัฒนาการทางด้านจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่จะส่งผลให้ลูกเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นพลเมืองดีของชาติ ดังที่ มนัส บุญประกอบ และคณะ [6] ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “พลิกปัญหาให้เป็นปัญญา” ว่า รูปแบบในการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่จะส่งผลให้ลูกเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นพลเมืองดีของชาติ มีบุคลิกภาพลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เหมาะสม มีรูปแบบดังนี้ 1) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบอะลุ่มอล่วย 2) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นการพัฒนาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์สังคม ด้านสติปัญญา และด้านจริยธรรม และ 3) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนคือสถาบันศาสนาได้มีการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่ออบรมให้ความรู้ทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง ส่งเสริมและชักชวนให้บิดามารดาซึ่งผู้ปกครองของเยาวชนทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการปฏิบัติกิจทางศาสนาตามโอกาสต่าง ๆ สนับสนุนด้านการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง มีการจัดโครงการอบรมสามเณรภาคฤดูร้อนและค่ายคุณธรรมสำหรับการฝึกอบรมเยาวชน และจัดวัดให้เป็นสถานที่สงเคราะห์ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีพระสงฆ์ทำหน้าที่อบรม

สั่งสอนเยาวชนให้เว้นจากความชั่วแล้วแนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันศาสนา ดังที่ พระมหาประยูร ษุขโต [7] ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “พระพุทธศาสนากับสังคมไทยปัจจุบัน” ว่า สถาบันศาสนา เช่น วัดและคณะสงฆ์ควรทำหน้าที่อย่างจริงจังในการส่งเสริมศีลธรรมจรรยาแก่คนในชุมชน ด้วยการอบรมสั่งสอนโดยตรงหรือจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์หรือวันพระ หรือยุวพุทธิกสมาคมหรือสมาคมทางศาสนาอื่น ๆ เพื่ออบรมให้ความรู้ทางศาสนาโดยสม่ำเสมอและทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมชักชวนให้บิดามารดาผู้ปกครองทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการปฏิบัติกิจทางศาสนาตามโอกาสอันควร พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของคนไทย เป็นแหล่งที่มาของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและค่านิยมต่าง ๆ ในปัจจุบันสถาบันศาสนาได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในชนบทที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการบวชเรียน เป็นการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสแล้ว การฝึกอบรมตามหลักพุทธศาสนาแก่พระสงฆ์สามเณรขณะบวชยังเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้บวชได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สถาบันการศึกษาก็ได้มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนโดยส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างกัน ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในตัวเองตั้งแต่เล็ก ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบ และรู้จักควบคุมตัวเองได้ จัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าทั้งด้านวิชาการและด้านกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้ได้เข้าร่วมตามความสนใจและความถนัด สร้างเสริมให้เยาวชนรู้สึกว่าคุณค่าต่อสังคม ส่งเสริมการแสดงออกตามความสามารถเพื่อให้ประสบความสำเร็จและรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตน จึงทำให้สถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมมีการส่งเสริมพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยและบุคลิกภาพที่ดีของนักเรียน ดังที่ อัจฉรา สุขารมย์ [8] ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ศุภาพจิต” ว่า โรงเรียนที่ดี

ควรส่งเสริมนิสัยและบุคลิกภาพที่ดีของนักเรียนทั้งนี้ควรยึดหลักปฏิบัติ ดังนี้ 1) ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างเด็กนักเรียนด้วยกัน 2) ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในตัวเองให้แก่เยาวชนตั้งแต่เล็ก ๆ 3) ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยของหมู่คณะ 4) เข้าใจสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังการประพฤติดีของเยาวชน 5) จัดการกับปัญหาพฤติกรรมด้วยความสุ่มและเฉลียวฉลาด 6) เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและยอมรับสภาพของเยาวชนแต่ละคน 7) จัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่เยาวชนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการและอื่น ๆ 8) สร้างความรู้สึกเป็นผู้มีคุณค่าขึ้นในใจเยาวชนแต่ละคน และ 9) เตรียมตัวเยาวชนสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมภพหน้า ดังกล่าวมาข้างต้นนี้จึงทำให้การส่งเสริมพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ [9] เรื่อง “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)” พบว่า วิธีการประยุกต์หลักการพัฒนาเด็กมาใช้ในสังคมปัจจุบัน คือ บทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็ก เช่น สถาบันครอบครัว (บทบาทและหน้าที่ของพ่อแม่) สถาบันการศึกษา (บทบาทและหน้าที่ของครูอาจารย์) สถาบันศาสนา (บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์) ทั้ง 3 สถาบัน สามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ได้โดยเป็นต้นแบบด้วยการนำมาประพฤติดีปฏิบัติ ตลอดจนการจัดผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ร่วมด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสุข นิธิอุทัย [10] เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธในสังคมไทย” พบว่า การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนตามแนวพุทธ โดยใช้หลักไตรสิกขา สถาบันทางสังคมเป็นปรโตโมสะ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาแนวพุทธให้แก่เยาวชน โดยศึกษาพฤติกรรมของเยาวชนที่สามารถวัดได้ การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ การพัฒนาวินัยในตน การพัฒนาปรีชาเชิงอารมณ์ การพัฒนาความสามารถในการคิด บทบาทของสถาบันทางสังคมมีส่วนในการอบรมสั่งสอน ชัดเกล้า

และเป็นแบบอย่างให้แก่เยาวชน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในจังหวัดนครปฐมที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ค่อนข้างแตกต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมแตกต่างกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่าประชาชนที่เป็นตัวแทนของสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันนั้น ย่อมมีความแตกต่างกันทั้ง การศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเข้าไปมีส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธ เช่น ผู้ที่มีอายุอยู่ในกลุ่มต่ำจะมีการส่งเสริมน้อยกว่ากลุ่มอายุที่สูง เนื่องจากประสบการณ์ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับเยาวชนและโอกาสยังไม่เหมาะสม ผู้ที่การศึกษาระดับปริญญาตรีมีการส่งเสริมมากกว่าระดับอื่น เพราะสังคมปัจจุบันการศึกษาระดับปริญญาตรีมีโอกาสที่จะได้ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนหรือส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนมากขึ้น โดยเฉพาะอาชีพครู และข้าราชการส่วนอื่น ๆ และผู้ที่มีรายได้น้อยก็จะมีโอกาสในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนได้น้อยตามไปด้วย เป็นต้น จึงทำให้ปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวมานี้มีผลต่อการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภาค กูดอก [11] เรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ภาคที่ 16” พบว่า พระสงฆ์ที่มีการศึกษาทางแผนกธรรมและประสบการณ์ต่างกัน มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนด้วยการให้การศึกษาและฝึกอบรมแตกต่างกัน โดยพระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษานักธรรมเอก มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนมากกว่านักธรรมตรีและนักธรรมโท และพระสงฆ์ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนมากกว่าพระสงฆ์ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี ส่วนประชาชนในจังหวัดนครปฐมที่มีเพศต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่าประชาชนที่เป็นตัวแทนของสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันนั้น แม้จะมีเพศแตกต่างกันแต่ก็มีการส่งเสริมพัฒนา

เยาวชนไม่แตกต่างกัน เพราะมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการฝึกฝนอบรมเยาวชน ไม่ว่าจะเพศชายหรือหญิง แต่ก็สามารถที่จะส่งเสริมการฝึกฝนอบรมพัฒนาเยาวชนได้ตามสถานะของตน จึงทำให้เพศไม่มีผลต่อการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธ

จากผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะพบว่าประชาชนในจังหวัดนครปฐมได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ สถาบันครอบครัวควรส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น สถาบันศาสนาควรมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตาม และสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ดี ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการส่งเสริมพัฒนาเยาวชนนั้นสถาบันทางสังคมจะต้องมีการขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวจะต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สถาบันศาสนาจัดขึ้นเพื่อฝึกอบรม และสถาบันการศึกษาต้องคอยประสานงานและสนับสนุนส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ตามความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดกัจฉเมธี ดิถุขวิโร (เพื่อนฝูง) [12] เรื่อง “การศึกษามหาวิทยาลัยของพระสงฆ์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนในเขตตำบลดอนมูล อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่” พบว่า พระสงฆ์ที่พึงปฏิบัติในการแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัยที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนในเขตพื้นที่ คือ 1) การสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหา ระหว่างบ้าน โรงเรียน ชุมชน และกลุ่มเพื่อนวัยรุ่น ให้ผู้นำชุมชนได้มีบทบาทในการช่วยกันประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาสาสมัคร ตำรวจบ้าน ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และประชาชนในชุมชน ช่วยกันเฝ้าระวังพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กวัยรุ่น ไม่ให้เกิดปัญหาภายในชุมชน 2) โรงเรียนควรให้การสนับสนุนพระสงฆ์ให้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจัง และมีระบบระเบียบมากขึ้น ควรจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับความรู้และ

ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางด้านจริยธรรมอย่างกว้างขวาง และ 3) ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผลเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือรัฐบาลควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมประสานให้เกิดชุมชนกัลยาณมิตรด้วยการสร้างเครือข่ายในทุกระดับทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติคือ

1. สถาบันครอบครัว ควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการฝึกให้ลูกรู้จักทักษะการใช้ชีวิตประจำวันที่ดีและการเอาตัวรอดในสังคม เพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์สังคม ด้านสติปัญญา และด้านจริยธรรม

2. สถาบันศาสนา ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตอบสนองการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นเยาวชนที่ดีตามวิถีพุทธ

3. สถาบันการศึกษา ควรสนับสนุนและส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างกัน เพื่อปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในตัวเองให้แก่เยาวชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมที่มุ่งให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่ดีเพื่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเยาวชน

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนด้านการศึกษาแก่เยาวชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาของสถาบันทางสังคมอื่น ๆ

3. ควรวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในเวทีสาธารณะ เพื่อสร้างค่านิยมและยกย่องเชิดชูเยาวชนที่มีความรู้คู่คุณธรรม

เอกสารอ้างอิง

- [1] ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า). “ความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง การศึกษากับปัญหาของเยาวชนไทย”, ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 15-16 พฤศจิกายน 2555.
- [2] พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2537). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- [3] บุญเพ็ญ บุญญวิริโย, พระมหา (แก้ววงศ์น้อย). (2544). *แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [4] ชีระศักดิ์ อุ่่นอารมณ์เลิศ. (2549). *เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา: การสร้างและการพัฒนา*. นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [5] ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต.
- [6] มนต์ บุญประกอบ และคณะ. (2542). *พลิกปัญหาให้เป็นปัญญา*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- [7] ประยูร ปรุตุโต, พระมหา. (2513). **พระพุทธศาสนา กับ สังคมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิวิลพร.
- [8] อัจฉรา สุขารมณ. (2527). **สุขภาพจิต**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- [9] รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ. (2551). **การศึกษาการพัฒนาคัดค้านักเรียนของพระพรหมมิ่งกลาจารย์ (ปัญญาบัณฑิต)**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [10] สมสุข นิธิอุทัย. (2555). **การพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [11] โสภาค ภู่ดอก. (2541). **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ภาคที่ 16**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [12] กิจเมธี ดิถุวิโร, พระครูปลัด (เพื่อนฝูง). (2555). **การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนในเขตตำบลดอนมูล อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.